

С Т А Н О В И Щ Е

от доц. д.ф.н. Албена Кирилова Вачева, ЮЗУ „Неофит Рилски“, Благоевград“, член на Научното жури в конкурса за академичната длъжност „доцент“, направление 2.1 Филология (Българска литература (Нова българска литература), обявен от ЮЗУ „Неофит Рилски“ в ДВ, бр. 42 от 12.05.2020.

Единствен кандидат – гл. ас. д-р Елена Цветанова Азманова-Рударска

I. Съответствие на процедурата на законовите изисквания

Приложените документи дават основание да се направи изводът, че процедурата е издържана в пълно съответствие със Закона за развитие на академичния състав в Република България, Закона за висше образование и Правилника на Югозападния университет. Всички изисквани от нормативните документи срокове са спазени. Справката за минималните национални наукометрични изисквания показва, че кандидатката е събрала общо 580 точки от необходимите 400. Приложената от първичното звено таблица дава информация за годишна натовареност на Елена Азманова, която възлиза на над 500 учебни часа, при необходимите 360 за обявяване на конкурса.

II. Научно-изследователска дейност на кандидата

В обявения конкурс кандидатката участва с издадената през 2013 г. книга *Ритуалното слово в българската лирика след Освобождението*. Благоевград: УИ „Н. Рилски“, (231 стр., ISBN 978-954-680-856-1), 1 студия и 21 статии, 2 от които в реферирани и индексирани издания.

Текстът на монографичното изследване е в две големи по отношение на жанровата си структура части. Първата представя теоретичните резултати от аналитичната част на изследователската работа, докато втората е антологийна. Този начин на композиране на изданието разширява възможностите му да достигне до по-широка читателска аудитория, като го прави особено полезно за преподавателската работа, тъй като осигурява пряк достъп до творби, първите публикации на които са доста отдалечени във времето. От друга страна, поместените текстове на художествени произведения (над сто молитви, химнографски творби, клетви и маршове) значително улеснява и

специализираното четене, тъй като онагледява и илюстрира изведените в предходната част аналитични изводи и дава информация за конкретния анализиран материал.

В композиционно отношение самата аналитична част е структурирана в четири глави, в които се прави опит да се обгледа теорията на едно ново за модерната българска литература проявление на словесността. Следващите три части на работата в хронологична последователност, отчитайки в едри щрихи характеристиките на периодите и смисловите единства на контекстите, проследяват трансформациите в ритуалното слово в неговите лирически художествени проявления.

В „Онтология на ритуалните форми“ се разглежда същността на ритуалното слово от една литературоведска перспектива, като към нея се прилагат и анализите на Михаил Арнаудов за особеностите на молитвите, клетвите и благословиите във фолклора. Това е широката рамка, очертана между „фолклора, историята, религията, психологията, социологията и културологията“ (стр. 16), която определя параметрите на търсенето на ритуалните проявления на словото. Предложено е понятийно изясняване на молитвата, клетвата, химна и марша, като анализът не се удържа само до обговаряне на енциклопедични материали, а разширява търсенията по посока на интертекстуалността. За да се постигне това, специално внимание е обърнато на генеалогията на отделните форми, тяхното битие в различни контекстуални цялости, присъствието им в литературата в различни исторически периоди.

Заглавието на втора глава съвпада напълно със заглавието на цялата книга. Тази връзка ясно показва значимостта ѝ като смислов и композиционен център на работата. Именно тук се полагат – отново в теоретичен план – разликите между онова лирическо проявление на ритуалното слово, което е в основата на изследването, и извънлитературните контексти на неговото битие. Тук въпросът за интертекстуалността намира нова теоретична интерпретация – обособени са модерните литературни жанрови форми, което регистрира извършените промени в цялостното литературно развитие. Модерният поглед към реалността, възможността за ангажиран и същевременно дистанциран прочит на събитията, осмислянето на историята в концептуалното изграждане на нацията – това са все

фактори, които пряко рефлектират върху лирическото битие на четирите проявления на ритуалното слово.

В пряка връзка с тези наблюдения са и изводите, направени в трета глава на работата, посветена на модерния стих и стойностите на Аз-а. Промяната в лирическия аз в епохата на модерността е сред ключовите фактори, довели до новите търсения в полето на българската литература. Тези трансформации са широко отразени и в лирическите произведения, в които се откриват проявленията на ритуалното слово. Наред с това, че търси поетическите рефлексии на човешката индивидуалност, в тази глава се прави и един интересен паралел между ритуалното слово и ритуалния образ, което обогатява направените наблюдения. Ключова фигура, в хипостазите му на поет и художник, вгледан в противоречивото отношение на съвременника към действителността, е Сирак Скитник. През неговото творчество анализът навлиза в психологическите пространства на модерния български символизъм, за да разкрие особеностите на поетическата изразност. Посвещението на модерния творец и неговото ритуално поетическо саможертване също намират място в тази част на изследването. Тук са разкрити особеностите на модерната химнография, както и поетическите смисли на клетвите като съпротива срещу случайностите във вселената и слабостта на човека. В тази част са набелязани множество тенденции, регистрирани в ритуалните проявления на словото в поезията. И те са в широкия диапазон от декларации за саможертва пред олтара на родината, през богоборческите импулси на модерната душа, до философско-религиозните търсения на човека във времето на технически прогрес.

Четвърта глава е посветена на резултатите от изследването на проявленията на ритуалното слово в контекста на социалистическия реализъм. Разгледани са особеностите на лявата и партийната литература, дискутирани са характеристиките на самия социалистически реализъм, форматиращ идеологическите рамки на литературното развитие. Засилването на маршовите песни, отстраняването на изповедния характер, силната декларативност и ритуалното вричане във вяност на партията и вожда са сред основните промени, случили се в българската поетическа традиция. Колективът отново надделява над Аз-а, душевната тревожност е заменена от задължителния оптимизъм, социалното става водещо. Сакралното напуска философско-религиозното, за да се осъществи в партийно-идеологическото. Литературата се

подчинява на тези доминиращи идеологически принципи, което рефлектира и върху полетата на ритуалното слово. За по-голям контраст, който прави видими и проверими изводите, в тази част на работата е поместен и анализ, щрихиращ проявленията на ритуалното слово след осъществяването на политическите промени през 1989 г.

Наред с темата за религиозно-мистичните измерения в някои произведения от българската литература, застъпено както в монографията, така и в няколко от представените статии, голяма част от научните приноси на кандидатката са резултат от прилагането на интердисциплинарен аналитичен подход. Голямата значимост на наблюденията се постига от допълването му с проучвания върху литературни процеси и явления. Така на преден план в статиите и студиите се извеждат въпросите за културния контекст на художествените произведения, за мястото им в цялостното литературно развитие, за пресрещането на „високи“ художествени образци и такива, които са част от „масовата“ литература. Това е особено продуктивен прочит, защото разкрива част от механизмите на формиране на *каноничното* в литературното поле, както и напреженията *център – периферия*, което се забелязва ясно и в разгледаната по-горе монография.

Не на последно място трябва да се отбележат и приносите, получени в резултат на прилагането на литературно-биографичен подход в анализите. Повече от 10 статии представят наблюденията и изводите на кандидатката, които са функция от последователното прилагане на избрания литературоведски метод. Сред тях са „Биографични основания в творчеството на Зл. Щерева“. – В: *Multidisciplinary Journal of Science, Education and Art, Blagoevgrad*, 1-7; 16.

„Учения и увлечения: Религиозно-мистични култове, творци и книжнина в България през първата половина на XX век“. – В: *Годишник на Филологическия факултет при ЮЗУ „Неофит Рилски“*. Том 13. Благоевград, с. 200-216 и редица други.

Резултатите от научните изследвания на Елена Азманова-Рударска са апробирани в повече от 30 международни и национални научни конференции, провеждани както в страната, така и в чужбина.

III. Преподавателска работа

Преподавателската работа на кандидатката започва през 2008 година в ЮЗУ „Неофит Рилски“, Благоевград. Основната аудиторна натовареност се формира от упражнения по Нова и Съвременна българска литература, както и лекции в няколко СИД-а по посочените дисциплини. Резултат от последователната работа със студентите са няколко успешно защитени дипломни работи, като една от дипломантките продължи изследванията си и защити дисертация в СУ „Св. Климент Охридски“.

Сред активностите, оформили Елена Азманова-Рударска като специалист, е участието ѝ в програмата Еразъм + (в Люблин, Полша), както и дейността ѝ като член на изследователски екип, реализирал проект в областта на приложната филология.

IV. Заключение

В резултат на всичко казано, има всички основания да се направи изводът, че Елена Азманова-Рударска е убедителен кандидат, в резултат на което призовавам членовете на Научното жури да ѝ присъдят академичната длъжност „доцент“ в направление 2.1 Филология (Българска литература (Нова българска литература), в обявения от ЮЗУ „Неофит Рилски“ конкурс.

28.07.2020
Благоевград

Доц. д.ф.н. Албена Кирилова Вачева

O P I N I O N

by Associate Professor Albena Kirilova Vacheva, Doctor of Science
Full-time lecturer at South-West University *Neofit Rilski*, Department of Philology

Member of the Assessment Committee in the competition for the academic position
Associate Professor in the area of higher education **2. Philology**, scientific field 2.1.
Philology (Bulgarian literature (Bulgarian literature between 1878 and the I World War),
announced by SWU *Neofit Rilski* in the State Gazette, No.42/12.05.2020

Candidate **Assistant Professor Elena Tsvetanova Azmanova-Rudarska**, PhD, Lecturer at
SWU *Neofit Rilski*, Blagoevgrad

I. Evaluation of the submitted documents:

Applied by the candidate and institutional offices documents show that the procedure is according to the laws and normative requirements in Bulgaria. All papers were presented by the times fixed by the administrative norms. The examination of the information about the minimal national criteria for scientific work shows that Elena Azmanova-Rudarska has 580 points (400 are necessary for occupying the position Associated Professor).

II. Scientific contributions:

The main text, with which the candidate participated in the competition is the book „The Ritual Words in the Bulgarian Lyrics after the Liberation” published in 2013 by the SWU Press. The text of monography is separated on two big parts. The first one contains the theoretical results from the research, the second one is an anthology, holding more than 100 literary works. In the point of view of the composition, the analytical part has four chapters in which the author analyses a new for the modern Bulgarian literature phenomenon.

In ‘Ontology of ritual forms’ – the title of the first chapter, the analysis is focused on the nature of ritual words from the perspective of literature. In the core of the method is Michael Arnaudov’s approaches to prayers, curses and blessings in the folklore. This contextualizes the topic, revealing connections between ‘folklore, history, religion, psychology, and culturology’. The second chapter shows the factors – such as the modern vision of reality, possibilities to make engaged and distant (in the same time) reading of events, putting history in the conceptual creation of the imagination of

the nation – that reflect on ritual words in its four type of manifestations. The change of lyrical narrator in the time of Modernity is one of the key elements, analysed in the 3rd chapter, that provoke new aesthetical trends in the field of Bulgarian literature. Chapter four shows the results from the examination of ritual words in the context of the so-called ‘socialist realism’. The author discusses the specifics of the left literature, characteristics of the socialist realism itself, forming the ideological frames of the processes in Bulgarian literature. Increasing the march songs, eliminating the confessional expression, strong declarativity and ritual making promising to the Communist party and party leader are among the main changes in the poetical tradition.

Alongside the topic of religious-mystical dimensions in some literary works, studied in the monography and in a few of presented articles, a big part of Azmanova’s scientific contributions is the function of an interdisciplinary approach, applied in the analysis. The big importance of the observations is obtained due to the combination of literary and biographical methods. In this way, Azmanova studies literary works as elements of the cultural field in modern Bulgaria. The context, the place of works in the processes of cultural development are seen as key foundations in the study of the conflict between high and mass literature.

At last but not at least I would like to stress the contributions in the researches, which are the results from the literary-biographical reading of facts. More than 10 articles present the author’s observations and conclusions. Biographic foundations of Zl. Shtereva’s works. –In: Multidisciplinary Journal of Science, Education and Art, Blagoevgrad, 1-7; 16 and Doctrines and Infatuations: Religious-mystical cults, authors and literature in Bulgaria from the first half of the 20th century. – In: Annual of the Department of Philology, vol. 13, 200-2016 and many others show the consequent interest of Azmanova in the field of the Bulgarian literature after the Liberation.

The results of scientific researches were presented on more than 30 international and national scientific conferences, that were held in Bulgaria and abroad.

III. Evaluation of the academic activities:

The main part of the academic activities of Elena Azmanova-Rudarska is formed by her work as a lecturer in the field of Bulgarian literature and methodology of Bulgarian

literature. From 2008 onward she works as an Assistant Professor at South-West University. As a result of her consecutive work with the students, she is a tutor of several master and bachelor theses.

Among the academic activities which have formed Assist. Prof. D-r Elena Azmanova Rudarska as a specialist are the lectureships at universities abroad supported by the academic mobility program “Erasmus +” (Lublin, Poland) as well her work on the national scientific project, financed by the Ministry of Education and Science, in the field of applied philology and headed towards the practical application of results in the process of student training.

IV. Conclusion:

Considering the contribution of the research, and the teaching practice of Assist. Prof. D-r Elena Azmanova-Rudarska, I would like to declare my strong support for her candidature and recommend that the Assessment Committee members vote in favour of her appointment to the Associate Professor in the area of higher education 2. Philology, scientific field 2.1. Bulgarian literature (Bulgarian literature between 1878 and the I World War).

29.07.2020

Blagoevgrad

Ass. Prof. Albena Kirilova Vacheva